

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Variation and change in Abui : the impact of Alor Malay on an indigenous language of Indonesia

Saad, G.M.

Citation

Saad, G. M. (2020, April 14). *Variation and change in Abui : the impact of Alor Malay on an indigenous language of Indonesia*. LOT dissertation series. LOT, Utrecht. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/136911>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/136911>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/136911> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Saad, G.M.

Title: Variation and change in Abui : the impact of Alor Malay on an indigenous language of Indonesia

Issue Date: 2020-04-14

Nederlandse samenvatting

Deze dissertatie onderzoekt de invloed van het Alor Maleis op het Abui, een Austronesische en een Papuaanse taal in Oost-Indonesië. Hiertoe wordt het Abui van jongere taalgebruikers vergeleken met dat van oudere taalgebruikers. Dit gebeurt aan de hand van drie taalkundige variabelen, waarin wordt gekeken naar het *wederkerend bezittelijk voorvoegsel*, het *gebruik van werkwoorden* en *reduplicatie* (herhaling van (een deel van) een woord). In het algemeen blijkt dat de 50 à 60 jaar van intensief taalcontact tussen het Alor Maleis en het Abui geleid heeft tot vereenvoudiging van de grammatica van het Abui. In het bijzonder verdwijnt het onderscheid in wederkerigheid in bezittelijke voorvoegselen, worden sommige werkwoorden door andere vervangen en krijgen ze een meer algemene betekenis, en wordt reduplicatie steeds productiever, waarbij het steeds meer Maleise vorm- en functiemarkenmerken vertoont. Deze fenomenen, zo wordt betoogd, zijn een geval van onvolledige taalverwerving en -overdracht.

Hoofdstuk 1 plaatst het Abui in zijn geografische en taalkundige context. Het introduceert de taalgemeenschap van Takalelang en noemt een aantal kenmerken van het Abuivolk. Ook geeft dit hoofdstuk de achtergrond voor de belangrijkste theoretische onderwerpen die in de dissertatie aan bod komen. Dit zijn: het belang van het schetsen van taalcontactscenario's, het begrip taaldominantie, het gevolg van vereenvoudiging, de drie onderzochte taalkundige variabelen, en het belang van het combineren van taalproductie- en taalbegripsgegevens. Na deze achtergrond volgen de centrale onderzoeksvragen.

In hoofdstuk 2 wordt het taalcontactscenario beschreven. Een aantal

belangrijke historische gebeurtenissen die in de afgelopen eeuwen hebben plaatsgevonden worden behandeld. Ook bevat het een beschrijving van het huidige sociolinguïstische profiel van het Abuivolk. De historische invalshoek voorziet de lezer van achtergrondinformatie over de koloniale geschiedenis van Alor, zoals deze opgetekend staat in Nederlandse koloniale documenten en overgeleverd wordt in verhalen. Een van de doelen van dit hoofdstuk is om te beschrijven hoe het Maleis om economische, politieke en religieuze redenen op het eiland geïntroduceerd werd. De oprichting van scholen en protestantse kerken aan het begin van de 20e eeuw luidde het begin van onderwijs en bekering tot het Christendom in. Beide werden ingezet om Maleis te onderwijzen aan de raja's 'lokale bestuurders' en om zo de banden met de Nederlanders te verstevigen, die Maleis als algemeen communicatiemiddel in Oost-Indië gebruikten. In de daaropvolgende decennia nam het aantal jongens en meisjes dat naar school ging toe, maar pas sinds midden jaren zestig was er een echte stijging. Dit was het gevolg van grootschalige verhuizingen van families uit berggebieden naar de kust, waar ze toegang kregen tot scholen, kerken, markten en medische voorzieningen (door de overheid opgezet). Onder toename van het aantal leerlingen in de jaren zeventig, tachtig en negentig legden leraren strenge regels op, die het gebruik van Abui op scholen verboden. Leerlingen werden geacht om hun leraren en elkaar toe te spreken in het Indonesisch (of Alor Maleis). Bovendien werden ouders tijdens kerkbijeenkomsten en gemeenschapsvergaderingen aangespoord om hun kinderen op school voor te bereiden door Indonesisch of Alor Maleis te gebruiken in plaats van het Abui. Het tweede deel van hoofdstuk 2 schetst het sociolinguïstische profiel van de taalgemeenschap van Takalelang. In het bijzonder beschrijft het de drie belangrijkste talen in de context van hun taalgemeenschap en de domeinen waarin ze gebruikt worden: het Abui, het Alor Maleis en het Indonesisch. Het gaat in op zowel taalverwerving en de rol van taal in de gemeenschap als twee belangrijke sociolinguïstische variabelen: leeftijd en geslacht. Daarnaast worden houdingen ten opzichte van de besproken talen behandeld en worden de vitaliteit en revitaliseringspogingen van het Abui geëvalueerd.

Hoofdstuk 3 bespreekt de methodologie die voor het onderzoek in deze dissertatie gebruikt is. Het beschrijft in detail hoe het onderzoek uitgevoerd is en weidt uit over de twee belangrijkste gegevenssoorten: a) sociolinguïstische en etnografische interviewgegevens and b) taalkun-

dige gegevens. De interviews zijn gebruikt om vier leeftijdsgroepen te onderscheiden, aan de hand waarvan variatie en verandering in het Abui bestudeerd wordt: (pre)pubers (9–16 jaar oud), jongvolwassenen (17–25 jaar oud), volwassenen (26–34 jaar oud) en ouderen (40–75 jaar oud). De taalkundige gegevens omvatten zowel conversatiegegevens als experimentele gegevens. Deze laatste groep gegevens bestaat uit zowel taalproductiegegevens (de Surreystimuli) als taalbegripsgegevens (een zogenaamde “gedwongen-keuzetaak” forced-choicetaak). Ten slotte behandelt dit hoofdstuk details van de voor dit onderzoek verzamelde (en gebruikte) corpora.

Hoofdstuk 4 is een grammaticale schets van het Abui, een uitgebreide introductie tot de taal zelf, waarmee hoofdstukken 5 tot 7 beter te begrijpen zijn. De behandelde onderwerpen zijn: fonologie, basiszinsbouw, de nominale constituent, voornaamwoorden, voornaamwoordelijke voorvoegsels, de verbale constituent, seriële werkwoordsconstructies en het combineren van zinnen.

Hoofdstuk 5, de eerste casestudy van variatie en verandering, behandelt het wederkerige bezittelijke voorvoegsel. Dit voorvoegsel geeft wederkerigheid aan in bezittelijke constructies in de derde persoon en contrasteert daarin met niet-wederkerige bezittelijke constructies. Deze categorie wordt alleen aangetroffen in het Abui, niet in het Alor Maleis. Het wederkerige bezitsvoorvoegsel laat variatie in zowel productie als begrip zien onder de vier onderzochte leeftijdsgroepen. Met name de (pre)pubers en, in mindere mate, de jongvolwassenen neutraliseren het onderscheid tussen wederkerig en niet-wederkerig door het niet-wederkerige voorvoegsel te generaliseren in contexten die normaliter het wederkerige voorvoegsel vereisen. Daarentegen wordt dit onderscheid door de volwassenen en de ouderen gehandhaafd. Er is een verschil in geslacht in de groep van (pre)pubers: jongens maken minder vaak onderscheid in wederkerigheid dan meisjes. De reden die hiervoor wordt gegeven is dat jongens minder dan meisjes aan het Abui worden blootgesteld, omdat zij meer vrijheid hebben om zich buitenshuis te bewegen en Alor Maleis te spreken met hun leeftijdsgenoten. Meisjes zijn daarentegen meer aan de huiselijke omgeving gebonden en worden geacht om hun oudere vrouwelijke leeftijdsgenoten (die vaak Abui spreken) in het huishouden te helpen. Hierdoor komen zij meer met het Abui in aanraking. Bij begripsexperimenten laten alleen de (pre)pubers significante verschillen zien ten opzichte van de ouderen, in te-

genstelling tot de jongvolwassenen en de volwassenen. Geslacht speelt niet alleen een rol in taalproductie, maar ook in taalbegrip. Jongens neutraliseren het onderscheid vaker dan meisjes. Deze verschillen in taalbegrip suggereren dat (pre)pubers het grammaticale reflexiviteitsonderscheid kennen maar nietzelf gebruiken. Dit levert bewijs voor de Missing Surface Inflection Hypothesis (Prévost & White, 2000a, 2000b).

Hoofdstuk 6 gaat over het bestuderen van variatie en verandering in het gebruik van werkwoorden en lexicale semantiek (woordbetekenis). De drie geselecteerde onderzoeksdomeinen zijn: werkwoorden die 'zien', 'vallen', en 'opstaan' uitdrukken. In al deze domeinen vertonen het Alor Maleis en het Abui verschillen: het Alor Maleis gebruikt één werkwoord, dat met tenminste twee verschillende werkwoorden in het Abui correspondeert. Deze werkwoorden drukken subtiele verschillen uit die niet op die manier tot uiting komen in het Alor Maleis. Dit hoofdstuk laat zien dat de verschillen in de productie en begrip van deze werkwoorden samenhangen met de leeftijd van de sprekers. In alle drie domeinen generaliseren de (pre)pubers en de jongvolwassenen significant vaker het ene werkwoord ten koste van een andere. In het domein met woorden voor 'vallen' zijn zelfs volwassenen geneigd om één werkwoord te gebruiken. De taalbegripsgegevens laten zien dat sprekers meer kennis van deze verschillen hebben dan de productiegegevens eventueel impliceren. In taalbegrip zijn het alleen de (pre)pubers die significant meer generaliseren dan de andere leeftijdsgroepen. Dit was het geval in de domeinen met woorden voor 'vallen' en toestandsverandering, maar niet in het domein met woorden voor 'zien'. Twee resultaten van deze studie zijn verrassend. Ten eerste lijkt (anders dan in hoofdstuk 5) geslacht geen rol te spelen in het gebruik van werkwoorden. Ten tweede gedragen jongvolwassenen zich bijna hetzelfde als de ouderen, wat erop wijst dat ze weliswaar een aanzienlijke kennis hebben van deze werkwoorden maar er niet in slagen om deze kennis zelf te gebruiken.

Hoofdstuk 7 verkent variatie en verandering in reduplicatie (herhaling). Er worden vier vormen van taaloverdracht (*transfer*) onderscheiden tussen reduplicatie in het Alor Maleis en in het Abui. Ten eerste is er materiaaloverdracht (*matter transfer*), met name de invoegingen *sama~sama*, *tiba~tiba* en een aantal incidentele invoegingen van Alor Maleis talig? materiaal. Daarnaast zijn er drie soorten vormoverdracht (*pattern transfer*). De eerste behelst het redupliceren van werkwoorden om intensiteit uit te drukken.

De tweede soort vormoverdracht is reduplicatie die gebruikt wordt om non-chalance uit te drukken. De derde soort is een aantal incidentele reduplicatievormen die ongrammaticaal zijn voor oudere sprekers, omdat ofwel de gebruikte woorden meestal niet geredupliceerd worden, ofwel de sprekers de juiste woorden redupliceren, maar met de verkeerde formele kenmerken (bijvoorbeeld: reduplicatie van het hele woord in plaats van enkel de stam). Al deze kenmerken zijn bewijs voor taaloverdracht met het Alor Maleis als brontaal. Het zijn vooral de (pre)pubers en, in mindere mate, de jongvolwassenen die deze tendensen laten zien. Volwassenen produceren deze reduplicatievormen zelden, wat laat zien dat deze vernieuwingen weliswaar aanwezig zijn in hun spreektaal, maar niet zo nadrukkelijk. In tegenstelling tot hoofdstukken 5 en 6 gebruikt dit hoofdstuk geen kwantitatieve methoden, gebruikt het geslacht niet als een variabele, en doet het geen uitspraak over de mate van taalbegrip. Desalniettemin geeft het aan dat er ten aanzien van reduplicatie duidelijke verschillen bestaan tussen de leeftijdsgroepen, wat wijst op een sterke invloed van het Alor Maleis.

